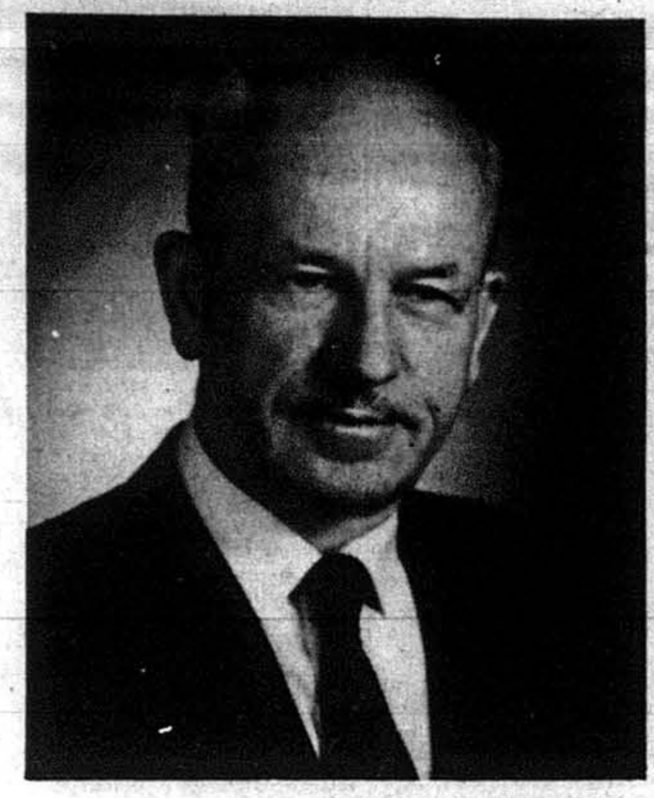
Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXVI. Ч. 60. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го БЕРЕЗНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 17, 1979 No. 60. VOL. LXXXVI.

В ДЕТРОЙТІ ПОМЕР СЛ. П. Д-Р ДЕНИС КВІТКОВСЬКИЙ, ГОЛОВА ПУН І ВИДАТНИЙ ПОЛІТИЧНО-ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

Сл. п. д-р Денис Квітковський

Детройт, Міч. — Коли це число газети вже було на пресі з Детройту наспіла вістка, що там в четвер, 15-го березня 1979 року у вечірніх годинах помер від удару серця на 70-му році життя Голова Проводу Українських Націоналістів сл. п. д-р Денис Квітковський.

Покійний був політичним і громадським діячем, публіцистом, адвокатом, співзасновником націоналістичного руху на Буковині, редактором тижневика „Самостійність" (1934-37), співредактором місячника „Самостійна Думка" (1931-37) у Чернівцях; на еміграції був членом Проводу ОУН, (останньо, аж до своєї смерти, Головою ПУН), співробітником збірника „Буковина — її минуле і сучасне", головою ЦУ ОДВУ, редактором журналу „Самостійна Україна" та членом багатьох інших організацій.

Похоронів ще не устійнено. Обширніші інформації про сл. п. д-ра Д. Квітковського будуть подані в чергових числах „Свободи".

Різними шляхами до одної мети

На фото сидять [зліва]: головний предсідник УНС д-р Іван Флис, головний касир УНС пані Уляна Дячук, віцепрезидент УНР в екзилі проф. д-р Микола Степаненко, член Виконавчого Органу Державного Центру УНР в екзилі пані Стефанія Букшована та мец. Микола Шпитко. Стоять [зліва]: ред. А. Драган, головний організатор УНС Василь Оріховський, члени Об'єднання Прихильників ДЦ УНР в Америці Константин Степовий і Віктор Борута та головний секретар УНС Володимир Сохан

Джон Ф. Кеннеді, 34-ий президент ЗСА (1961-1963), пам'ятний зокрема із своєї інавгураційної промови, в якій він проголосив політику „Нових кордонів" (Ню Фронтірс), видвигнув концепцію „взаємозалежности" всіх людей і всіх націй і при цьому сказав пам'ятні слова: „Не питай, що твоя країна може зробити для тебе, але спитай, що ти можеш зробити для своєї країни".

Власне ці засади в застосуванні до активностей і поведінки українців у вільному світі були темою під час чемностевих відвідин віцепрезидента Української Народної Республіки в екзилі проф. д-ра Миколи Степаненка, члена Виконавчого Органу Державного Центру УНР пані Стефанії Букшованої та представників Об'єднання Прихильників ДЦ УНР в Америці в Головній Канцелярії УНС в Джерзі Сиτі з кінцем минулого 1978-го року, в дні 29-го грудня, що й утривалено на фотосвітлині вгорі.

Зустріч представників КУК із амбасадором Канади до ОН

Вінніпег (КУК). — 6-го березня ц. р. на запрошення Канадського Клюбу Вінніпегу, представники Централі КУК: д-р С. Радчук, А. І. Яремович і д-р С. Яр. Кальба брали участь у доповіді канадського амбасадора до Об'єднаних Націй Віліяма Бартона про „Два Роки Канади у Раді Безпеки Об'єднаних Націй", і при цій нагоді з ним приватно зустрінулися.

Делеґація ЗСА відвідує Савдійську Арабію та Йорданію

Вашінґтон/Ріяд/Амман. — У п'ятницю, 16-го березня, з Вашінґтону на Близький Схід відлетіла американська делеґація, очолювана д-ром Збіґнєвом Бжезіньскім, головним дорадником Білого Дому для справ крайової безпеки, яка протягом наступних кількох днів переговорюватиме з лідерами Савдійської Арабії та Йорданії, намагаючись переконати їх підтримати ізраїльсько-єгипетський мировий договір, який вже майже готовий до підписання, або принаймні не приєднуватися до тих арабських країн, які погрожують, що встановлять політичні та економічні санкції проти Єгипту.

Крім Бжезіньского, до делеґації входять заступник державного секретаря Воррен Кристофер, генерал Дейвид Джовнс, шеф Об'єднаних Шефів Штабу, та син президента Джіммі Картера, Чип Картер.

Того самого дня до Вашінґтону прибули ізраїльський та єгипетський міністри оборони, Езер Вайцман і Камаль Гассан Алі, які мають обговорити мілітарні аспекти мирового договору, зокрема звільнення Ізраїлем окупованого ним Сінайського півострова, а теж переговорити з американськими чинниками справу майбутньої військової та іншої допомоги Америки цим двом країнам Близького Сходу.

Як передбачували спостерігачі, єгипетський кабінет у четвер, 15-го березня, одноголосно схвалив проєкт мирового договору, а тепер його розглядатиме єгипетський парлямент.

Ізраїльський кабінет вже раніше погодився на компромісові пропозиції, виготовлені американським урядом, а в неділю, 18-го березня, кабінет має голосувати над повним текстом договору. Відтак цей договір розглядатиме ізраїльський парлямент „Кнессет".

Речники Білого Дому інформують, що якщо не буде жадних перешкод, то англомовну версію договору можна буде підписати у Вашінґтоні вже у понеділок, 26-го березня. Відтак цей договір буде підписаний ще в Єрусалимі та Каїрі.

АФП-КІО позиває уряд ЗСА до суду за „добровільне" обмеження платень

Вашінґтон. — Американська Федерація Праці — Конгрес Індустріяльних Організацій (АФП—КІО), очолювана Джорджем Міні, як теж дев'ять спеціялізованих робітничих спілок, які належать до АФП-КІО, у вівторок, 13-го березня, внесли клопотання до федерального суду у Вашінґтоні, твердячи, що президент Джіммі Картер не має права відмовлятися надавати урядові контракти підприємствам, які хочуть підвищувати заробітні платні своїм робітникам понад „добровільну" 7-відсоткову верхню межу, бо відмова Білого Дому надавати згадані контракти фактично перетворює „добровільну" межу у „примусову", а на це Президент не має повновластей.

Джордж Міні, повідомляючи пресу про внесення судового клопотання робітничими спілками, сказав, що хоча Білий Дім встановив „добровільні" верхні межі на підвищення в цінах продуктів і в заробітних платнях, то це рішення в дійсності стосується тільки платень, бо ціни продовжують зростати, а натомість підвищення в платнях не перевищують 7 відсотків. Міні вказав, що в той самий час інфляційна стопа вже дійшла до 13-відсоткового рівня.

Як відомо, Міні вже раніше твердив, що хоча противиться будь-якій урядовій контролі над цінами і платнями, то волів би „примусову" контролю, а не „добровільні" верхні межі, бо примусова контроля принаймні запевнила б, що не зростатимуть ані ціни, ані платні, а тепер платні фактично „заморожені", а ціни продовжують зростати.

Виставка українських писанок в Українському Музеї

Ню Йорк (М. С.). — У суботу, 24-го березня ц. р. в Українському Музеї в Ню Йорку відкривається виставка українських писанок. Вона триватиме до 13-го травня ц. р.

Писання писанок є одною із найстарших форм українського народного мистецтва. Ця традиція сягає ще передхристиянських обрядів, пов'язаних з приходом весни. Яйце — це символ життя і воно було талісманом для всіх старинних народів. Вони вірили, що магічні орнаменти, якими розписували писанку, мають чародійну силу берегти від злого. Християнські часи пов'язали писанку зі звичаями Великодня.

Завданням цієї виставки є відтворити давні українські народні традиції та народне мистецтво, а при тому показати територіяльні різниці. Писанки на виставці репрезентують центральні, південні, північнозахідні і західні райони України.

Виставку влаштував п. Зенон Еліїв, який збирає і досліджує писанки понад 30 років. На виставці є понад 200 писанок з його приватної збірки. Можна також оглянути таблиці побільшених мотивів, якими є розписані писанки, як також зразки природних кольорів, що їх вживали в минулому до розписування писанок.

Виставка буде відкрита в середи, суботи і неділі від год. 1-ої—5-ої по полудні, а в п'ятницю від год. 3-ої—7-ої вечора. В неділі, 15-го і 22-го квітня ц. р. Український Музей буде закритий. У зв'язку з виставкою, заплянований в Українському Музеї спеціяльну великодню програму, в яку входитиме: доповідь в українській мові про писанки. Доповідатиме п. Зенон Еліїв у п'ятницю, 23-го березня ц. р. о год. 7-ій вечора. У цю програму також входитимуть лекції писання писанок для дітей і дорослих. Вчитимуть досвідчені писанчарки, вживаючи до цього яйця, віск, кістку і різні фарби.

Лекції писання писанок для дітей будуть в суботи, 31-го березня і 7-го квітня ц. р. від год. 10 ранку до 12:30 по полудні і від год. 1:30 до 4-ої по полудні. Додаткові покази писання писанок для дітей можуть зааранжувати школи чи групи за попереднім телефонічним домовленням, телефонуючи на число (212) 228—0110.

Лекції писання писанок для дорослих будуть у не-

(Закінчення на стор. 3)

У НЮ ЙОРКУ ПОМЕРЛА НАДІЯ КОГУТ

Після довгої недуги в четвер, 15-го березня ц.р., померла п-і Надія Когут. Вона була членом 19-го Відділу УНСоюзу.

Кремль критикує президента Картера за Близький Схід

Москва. — Совєтське пресове агентство ТАСС у коментарі з четверга, 15-го березня, автором якого є Ігор Орлов, гостро скритикувало недавню поїздку президента Джіммі Картера на Близький Схід і його заходи в справі мирового договору між Єгиптом та Ізраїлем, твердячи, що „арабські країни добре знають", що ЗСА фактично не зацікавлені справою миру, а тільки стараються „охороняти свої власні стратегічно-військові та економічні інтереси" в тій частині світу, зокрема тепер, коли в Ірані повалено владу шаха Мохаммеда Різи Паглеві, який був союзником Америки.

Орлов твердить, що президент Картер і його дорадники, використовуючи Єгипет та Ізраїль, хочуть створити на Близькому Сході проамериканський бльок, який „охороняв би інтереси ЗСА".

Того самого дня один коментатор совєтського телебачення твердив, що під час подорожі президента Картера на Близький Схід єгипетські власті, мовляв, погодилися на всі вимоги Ізраїля, а Єгипет, „на доручення Вашінґтону", має стати „поліціянтом Близького Сходу".

Як відомо, Совєтський Союз та Америка є співпредсідниками Женевської конференції, яка мала за завдання довести до ізраїльсько-арабського замирення, але фактично засідала тільки продовж одного дня. Москва, замість підтримувати ізраїльсько-єгипетський мировий діялог, навпаки піддержує ті арабські країни, які противляться політиці єгипетського президента Анвара ель-Садата.

Базарґан критикує Хомейні, мусулманський лідер погоджується на компроміс

Тегран. — Іранський прем'єр-міністер Меґді Базарґан, якого на той пост призначив мусулманський провідник Аятолла Хомейні, знову гостро скритикував політику Хомейні, точніше, контрольованих ним Революційних Комітетів, які своєю діяльністю обмежують повновласті уряду Базарґана.

Прем'єр Базарґан, виступаючи в середу, 14-го березня, на радіопрограмі, заявив, що самочинні арешти, суди і розстріли, що їх переводять члени Революційних Комітетів, довели до того, що міжнародні організації оборони прав людини, які раніше таврували режим шаха Мохаммеда Різи Паглеві за порушення цих прав, видвигають ті самі обвинувачення проти теперішніх іранських властей. Як відомо, Революційні Комітети досі розстріляли понад 60 колишніх військових старшин і урядовців за влади шаха Паглеві.

Два дні пізніше, тобто в п'ятницю, 16-го березня, Хомейні, після зустрічі з Базарґаном, видав директиву в справі припинення самочинних арештів і судових процесів Революційними Комітетами, як теж підкреслив, що розстріли колишніх старшин і урядовців не можуть відбуватися без дозволу уряду прем'єра Базарґана.

У своєму виступі по радіо, Базарґан, який вже кількакратно погрожував, що зрезиґнує, скритикував самого Хомейні, вказуючи, що коли мусулманський провідник видав директиву, щоб бідніші прошарки іранського населення не платили за вживану ними електрику та воду, як теж безплатно подорожували автобусами, то два дні пізніше місто Кум, яке є релігійним центром Ірану і в якому живе сам Хомейні, проголосило банкрутство.

Совєтські органи безпеки фільмують західніх кореспондентів

Москва. — Тут минулого тижня аґенти КҐБ фотографували й фільмували західніх кореспондентів, які прибули на пресову конференцію, що її влаштували жидівські дисиденти в помешканні Ґриґорія Розенштейна, інформує кореспондент „Ню Йорк Таймс-у" Крейґ Вітні.

На пресову конференцію, в якій взяла участь мати Анатолія Щаранського Іда Мільґром, мали прибути ще деякі особи з Ленінграду, Києва, Харкова й Вільнюса, але совєтські власті заборонили їм приїхати у Москву, стягаючи деяких з літаків і поїздів.

Серед учасників пресконференції були переважно жиди, яким совєтські власті не дозволяють на виїзд з СССР, буцім то з уваги на це, що вони мали доступ до „державних секретів". Присутніми були рівнож представники групи комбатантів, які створили спеціяльний комітет для еміґрації з СССР. Двом членам цієї групи власті дали дозвіл на виїзд, але іншим відмовляють. Серед них є Ейб Столяр, уродженець Америки, який прибув до СССР ще молодим хлопцем.

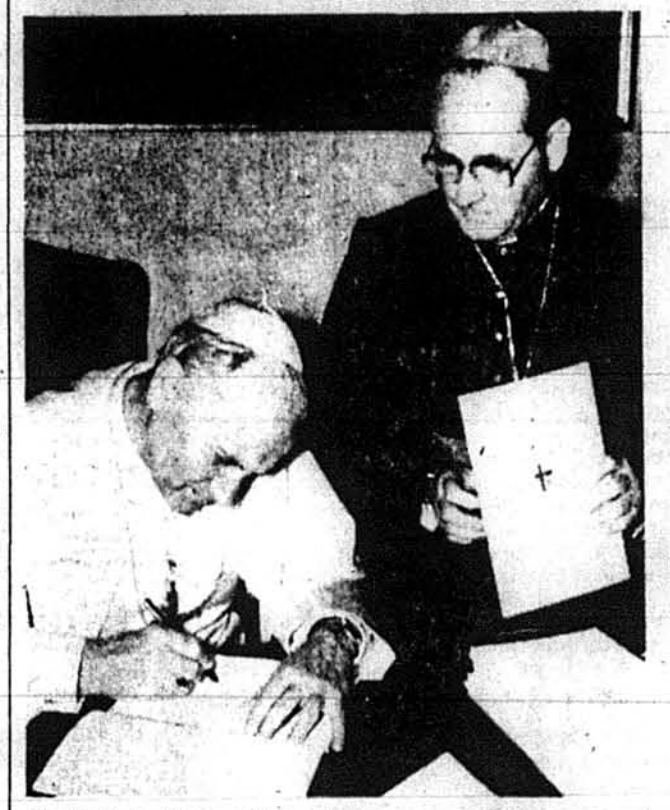
Як уже інформовано, І. Мільґром заявила, що тюремні власті цензурують листи її сина і не дають дозволу на побачення з родиною.

Сенатори МекҐоверн і Джексон критикують САЛТ II

Вашінґтон. — Минулої неділі, 11-го березня, два демократичні сенатори, а саме, Джордж МекҐоверн із Південної Докоти та Генрі Джексон із стейту Вашінґтон, гостро критикували проєкт нового договору із Совєтським Союзом в справі обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II), але критикували його з цілком протилежних причин.

Сен. МекҐоверн, який в 1972-му році був кандидатом Демократичної партії на пост президента ЗСА і якого зараховують до ліберальної вітки цієї партії, заявив на телевізійній програмі „Фейс ди Нейшен", що голосуватиме проти ратифікації САЛТ II, бо вважає, що цей договір не спричиниться до припинення перегонів у зброєнні, а тільки змінить характер цих перегонів. Він твердив, що президент Джіммі Картер старається задовольнити консервативних членів Сенату, щоб в такий спосіб запевнити ратифікацію САЛТ II, і тому домігся того, щоб у договір були включені постанови, які фактично дозволяють Америці і Совєтському Союзові розбудовувати нові роди нуклеарної зброї, отже, продовжувати перегони в ділянці зброєння. Сен. МекҐоверн висловив переконання, що в Сенаті не буде достатньої кількости голосів, тобто двох третіх, потрібних для ратифікації того договору.

У НОВІЙ ЕНЦИКЛІЦІ ПАПА ЗАСУДЖУЄ АТЕЇСТИЧНІ РЕЖИМИ І МАТЕРІЯЛІЗМ

Папа Іван Павло II кладе свої автографи на копії енцикліки в присутності о. шамб. Джузеппе Каџріо, заступника секретаря стану Ватикану.

Ватикан. — У новій енцикліці, що її Ватикан опублікував у п'ятьох мовах у четвер, 15-го березня, Папа Іван Павло II засудив атеїстичні режими, які „карають вірних позбавленням громадянства", і матеріялізм, який перетворив людину „в раба його власних виробів", та визначив ролю Католицької Церкви, як „сторожа волі" в цілому світі.

В основному, нова енцикліка, під латинським заголовком „Редемптор Гомініс" (Спаситель людини) піддержує погляди попередників Папа Івана Павла II, покійних Папів Івана XXIII і Павла VI, та включає важливіші рішення й поучення Другого Ватиканського Екуменічного Собору. Але в деяких питаннях, зокрема в ділянці прав людини, цей документ віддзеркалює погляди людини, яка розуміє суть комунізму й

(Закінчення на стор. 3)

ЗСА ВИСТУПАЮТЬ В ОБОРОНІ УВ'ЯЗНЕНИХ ЧЛЕНІВ ГЕЛЬСІНКСЬКИХ ГРУП В СССР

Ню Йорк (Б. Потапенко). — Едвард Мезвінський, представник ЗСА в Комісії прав людини при Об'єднаних Націях, виступив в обороні членів п'ятьох національних груп слідкування за приміненням Гельсінкських угод в СССР, закликаючи Комісію вислати протест до совєтського уряду проти арештів і шиканів.

Едвард Мезвінський

Виступаючи під час нарад Комісії в Женеві, Швайцарія, у вівторок, 13-го березня, Мезвінський подав прізвища 22-ох членів вірменської, грузинської, литовської, московської і української груп, проти яких совєтські власті примінили найбільш жорстокі методи переслідування. Він ствердив, що з усіх вичислених осіб 21 перебуває в ув'язненні, а один — ген. Петро Григоренко — перебуває в ЗСА, позбавлений совєтського громадянства.

З українців Мезвінський вичислив ще шість членів Київської групи: Миколу Руденка, Олексу Тихого, Мирослава Мариновича, Миколу Матусевича і Левка Лук'яненка.

Мезвінський заявив, що Комісія „зобов'язана" виступити в обороні цих 22-ох осіб, бо вони обстоювали людські й національні права „у наслідок зобов'язань і приречень, що їх ми всі зробили".

Мезвінський рівнож наврував арешти й переслідування діячів незалежного робітничого руху в СССР.

Представник Совєтського Союзу Валеріян Зорін обвинуватив ЗСА у „постійному втручанні ЗСА у внутрішні справи СССР" та у „намаганнях розчленувати Совєтський Союз, що є порушенням Гельсінкських угод". Це вперше на цьому форумі совєтський делеґат вжив слова „розчленування" у відношенні до Совєтського Союзу.

Совєтська преса знову напастує американського кореспондента

Москва. — Щоденник „Ізвєстія", офіціоз Верховної Ради СССР, виступив з гострою атакою проти американського кореспондента Гарольда Пайпера, обвинувачуючи його у „злобному" перекручені інформації про недавні вибори до Верховної Ради СССР.

Як відомо, минулого року Г. Пайпера, який є кореспондентом щоденника „Балтімор Сан", і кореспондента „Ню Йорк Таймсу" Крейґа Вітні совєтські власті були засудили за „образу" Державного комітету для радіо і телебачення.

У поновному нападі на Пайпера, газета „Ізвєстія" закинула йому „фальшиве звідомлення від першого до останнього слова" і „ворожість до всього, що совєтське". Специфічно, газета опрокидує твердження Пайпера, що у Президії Верховної Ради і в Центральному Комітеті Комуністичної партії СССР нема жінок.

Пайпер заперечив це твердження, заявляючи, що його твердження не відносились до Верховної Ради, а до „органів дійсної влади", тобто до Ради Міністрів і Політбюра партії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

РЕДАҐУЄ КОЛЕҐІЯ У СКЛАДІ (поазбучно):
Любов Коленська, Володимир Левенець (тепер виконуючий обов'язки голови Колеґії), Зенон Снилик, Василь Тершаковець і Євген Федоренко.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Близький Схід

Перед відлетом президента Джіммі Картера на Близький Схід коментатори вказували, що він ризикує дуже багато, бо якщо його старання переконати єгипетських та ізраїльських провідників погодитися на компромісові пропозиції ЗСА відносно остаточної версії мирового договору між цими двома країнами не увінчалися б успіхом, то потерпів би не тільки престиж самого президента Картера, але рівнож престиж цілої Америки.

Продовж 6-ох днів перебування Президента на Близькому Сході і ще навіть кілька годин перед його відлетом з Каїру назад до Вашінгтону виглядало, що побоювання згаданих коментаторів здійсняться. Але майже в останній хвилині єгипетський президент Анвар ель-Садат та ізраїльський прем'єр-міністер Менахем Бегін погодився на американські пропозиції. Президент Картер, замість повернути до ЗСА неуспішним посередником, вернувся героєм-миротворцем.

Виглядає, що тепер дійсно заіснували добрі вигляди на підписання мирового договору між Каїром і Єрусалимом. Ізраїльський кабінет вже схвалив компромісові пропозиції ЗСА, які стосуються звільнення Ізраїлем окупованого ним Сінайського півострова, продажу Ізраїлеві нафтової ропи Єгиптом, обміну амбасадорами між цими двома країнами, як теж надання обмеженої внутрішньої автономії палестинським арабам на землях, які находяться під ізраїльською окупацією. Цієї неділі ізраїльський кабінет має голосувати над цілим мировим договором і коментатори не передбачають жадних проблем. Відтак в наступному тижні договір розглядатиме ізраїльський парлямент, ,,Кнессет'', який, згідно з твердженням спостерігачів, правдоподібно, схвалить його великою більшістю голосів. Крім того, президент Садат вже заявив, що готовий в наступному тижні прибути до Вашінгтону, щоб підписати англомовну версію єгипетсько-ізраїльського мирового договору.

Отже, існують дуже добрі перспективи, що після 30-річної ворожнечі, кількох воєн та великих жертв, що їх понесли обидві країни, нарешті заіснують нормальні відносини між Ізраїлем та Єгиптом. Крім того, хоча під сучасну пору більшість лідерів інших арабських країн відмовляються прилучитися до ізраїльсько-єгипетського діялогу, то замирення між Каїром і Єрусалимом може стати кроком вперед до загального ізраїльсько-арабського замирення, бо до цього діялогу в майбутньому можуть приєднатися такі помірковані країни, як Савдійська Арабія, Йорданія і Кувейт.

Однак, не можна цілком відкидати можливости, що в останній хвилині самі ізраїльські чи єгипетські чинники можуть створити нові перешкоди на шляху до підписання мирового договору, бо подібна ситуація вже існувала в минулому році, коли після вершинної конференції в Кемп Дейвіді, Меріленд, виглядало, що всі розбіжності в поглядах зліквідовано, але тоді виринули нові комплікації.

Проте, більше правдоподібним є те, що головною перешкодою до загального замирення на Близькому Сході будуть такі радикальні арабські країни, як Лівія, Ірак, Сирія та Палестинська Визвольна Організація, які, за намовою Совєтського Союзу, противляться політиці замирення з Ізраїлем.

Ці радикальні арабські держави і ПВО мають свої причини на таке становище, а Совєтський Союз свої. Москва завжди використовувала конфлікти на різних обширах, щоб поширити чи посилити свої власні впливи, і робить це на Близькому Сході. А ця частина світу дуже важлива під стратегічним і економічним оглядом з уваги на Суезький канал, який сполучає Середземне море з Індійським океаном, і на пребагаті нафтові поля. Тому Москва не бажає ізраїльсько-арабського замирення, бо знає, що тільки серед напруженої і воєнної атмосфери вона зможе здійснити свої імперіялістичні пляни, а мир стане на перешкоді цим плянам.

Напрошується запитання: чи так повинна поступати держава, яка, разом з Америкою, є співпредсідником Женевської мирової конференції, завданням якої є довести до загального замирення на Близькому Сході?

М. Стиранка

СИЛА І СЛАБІСТЬ СОВЄТСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

(Міркування, пов'язані з останнім китайсько-в'єтнамським конфліктом)

Вибух китайсько - в'єтнамського конфлікту викликав на Заході трохи чи не паніку. Всі знали, що ,,каральна експедиція'' Китаю супроти В'єтнаму була насправді визовом киненим в бік СССР і через те західня громадкість боялася, що на випадок совєтських збройних заходів супроти Китаю це може привести до світових воєнних комплікацій, а то й до вибуху третьої світової війни.

Проте досить швидко виявилося, що СССР не збирається збройно вмішуватися в китайсько-в'єтнамський конфлікт, тобто йти з допомогою для свого союзника, згідно з підписаним між ними ,,пактом приязні''. Замість того Москва почала тільки потужну пропаґандивну війну проти Китаю під гаслом ,,руки геть від В'єтнаму'' не тільки в СССР та в сателітних країнах, а й в західніх країнах за допомогою своїх ,,п'ятих колон''. Таким чином китайсько-в'єтнамський конфлікт, який, як здавалося, міг стати запальним світовим вогнищем, на практиці перетворився у поличник для Москви з боку Китаю. Цей конфлікт ще раз показав, що, не зважаючи на цілу свою потужну воєнну техніку, СССР боїться війни більше ніж будь-хто інший у світі, що він не відважиться на риск безпосередньої війни з Китаєм, знаючи, що це не тільки воєнний риск, але що з цим тісно пов'язана небезпека для його цілої імперіялістичної системи.

І це не перший випадок обминання безпосереднього конфлікту зі своїм противником, який то конфлікт міг би привести до міжнародніх комплікацій. Нагадаймо тільки кубинську аферу за часів Кеннеді. Коли Америка енергійно стукнула кулаком, Москва спішно припинила доставу своїх ракет для Куби.

Для вдумливих обсерваторів внутрішньої та зовнішньої політики СССР — кожночасний відступ Москви перед небезпекою широкого конфлікту не є жадною несподіванкою. Незважаючи на свою потужну воєнну техніку, совєтсько-російська імперія є по суті нездатна для ведення агресивної війни. Совєтські агресивні збросння є радше засобом шантажу передусім супроти західнього світу і засобом проникання в різні частини азійського та африканського континенту за допомогою інтриг, достав зброї, пропаганди.

Нещодавно появилася цікава книжка Володимира Буковського ,,І повертається вітер'', у якій він проводить аналізу внутрішнього становища в СССР. Варта, щоб її прочитали західні політики; тоді вони не матимуть такого ,,респекту'' перед совєтською силою й не боятимуться совєтського нападу. Тоді вони знатимуть, що кожна така агресія була б для Москви початком кінця її імперії. Буковський широко змальовує глибокий внутрішній розклад імперії, змальовує справжні настрої серед населення, на ділі ворожі до режиму, одначе за допомогою системи терору, люди цілком позбавлені психологічного спротиву й не за совість, а за страх підпорядковуються цій системі, пасивно й байдуже, чекаючи кращої нагоди у майбутньому.

Ми знаємо, як ці маси використали таку нагоду під час німецько-совєтської війни. Мільйони піддалися німцям, армія на очах розпадалася, а воєнна техніка, яка до часу Другої світової війни була також світовим страшаком, виявилась нікудишньою. Тисячі танків заповнили поля Західньої України своїми трупами. І щойно божевільна політика Гітлера довела до змін в користь Москви.

З того часу внутрішнє становище в СССР стало куди гіршим. Прийшло не тільки до ,,розвінчання'' сталінської системи, а й до розвінчання всієї віри в саму совєтську комуністичну систему. Загострилися внутрішні соціяльні конфлікти, ,,розв'язане'' національне питання на базі творення совєтського народу й русифікації під маскою ,,дружби народів'', привело до дальшого загострення національних суперечностей, до шумувань в неросійських республіках.

Правда, створена сталінською системою машина терору й далі діє в її неосталінських формах, діє не тільки як чистий засіб насильства, а й як потужна система, що як каже Буковський, обмотує людину від перших днів її життя до останніх і хто їй протиставиться стає ,,прокаженим'' та переслідуванним. В цій системі сторожкої й безупинної контролі з боку чуйного каґебівського ока створилася філософія пасивізму та байдужости в стилі ,,не тратьте куме сили'', яку тільки найвідважніші проломлюють. Але при сприятливішій нагоді вся ця ,,коронкова'' система може з одного на другий день провалитися.

І тут саме й лежить причина, чому Москва так боїться будь-яких потрясень, що могли б ззовні прийти. Уявіть собі тільки, що СССР починає воєнні

(Закінчення на стор. 4)

Д-р Омелян Бей

ПЕРЕДОСТАННІЙ ЕТАП „СПІЛЬНОГО РИНКУ": ВАЛЮТНИЙ СОЮЗ

В часі, коли світові події оберталися довкруги подій в Ірані й Камбоджі, непомітною ходою Европейська Спільнота вступила в свій передостанній етап: створення валютного союзу *для* дев'яти держав-учасниць.

Як відомо, з дня свого народження у 1957 році ,,ЕС'' (,,Спільний Ринок'') поставила собі за ціль завершити економічне об'єднання Західньої Европи й закінчити не тільки вузьконаціональні амбіції і конкуренцію, але й виключити війну як засіб у полагодженні міждержавних конфліктів. У 1957 році скептиків, а то й ворогів, об'єднання було чимало. Тільки ідеалісти типу Жан Монне та і Роберта Шумана вірили, що експеримент з ,,ЕС'' вдасться. До пропонованої схеми, ЗСА поставилися відносно прихильно, одначе Англія стала на боротьбу з ,,ЕС'' і намагалась розчинити її у більш широкій формі т. зв. ,,зони вільної торгівлі''. Гордому Альбіонові не приходило тоді на думку, що франко-німецьке порозуміння є таки здійснимою ідеєю, а, з другого боку, ,,шестірка'' (початкова ,,ЕС'') була не тільки впертою у своїх намаганнях, але також компромісовою, коли йшлось про внутрішні суперечності між державами-учасницями. Стягнути докупи шість компонентів — кропітка справа. Початково стягали найбільш гнучкі сектори (плив робочої сили й капіталу), а так, поступово, ліквідовано тарифи й квоти. Після значного зближення рівнів, ,,ЕС'' приступила до введення спільного обмінного засобу — европейської валюти.

Проєктодавцем уведення спільної валюти був німецький канцлер Ґельмут Шмідт, проєкт якого гаряче підтримував президент Франції Жіскар д'Естен. В грудні 1978 року, остаточно оформлено повстання европейської валюти (,,ECU'') одначе Ірляндія, Італія і Англія відмовились взяти участь. Згодом дві перші таки приступили й тепер лише одинока Англія не бере участи, але є вигляди на те, що, примушена своєю незавидною економічною ситуацією і поборовши історично-витворене недовір'я до ідей европейського континенту (де Ґолль був прав у своїй оцінці Англії, що вона не є Европою), Англія таки пристане до нової схеми.

Як внескодавець схеми, Гельмут Шмідт доказував, що головним чинником у наведенні порядку й довір'я, а так у висхідному пробізі рати росту, є не рефляція німецької марки, а стабілізація валют. На його думку, ,,ЕС'' дотепер не був єдиним ринком, як, скажімо, ЗСА чи СССР. В останніх, підприємства не мусять розглядати наслідки цінових коливань, тоді, коли ,,ЕС'' мусять проходити ці травматичні досвіди. Ліквідувавши проблему внутрішньо - господарських коливань, а так і нестабільности валют, ,,ЕС'', шляхом утворення спільного обмінного засобу, буде в силі простояти зовнішнім змінам і створити не тільки довір'я, але й зону ,,валютної стабільности''. Хоч ,,ECU'' не репрезентує собою емісію центрального банку, а служитиме як розрахунковий засіб, створення її наведе контролю у платіжних операціях і перешкодить надмірному хитанню середника обміну.

На практиці, введення ,,ECU'' визначатиме вартість валюти одної держави в сумарному виразі всіх валют ,,ЕС'', надаючи право державі-учасниці дозволяти на несхідні чи висхідні коливання своєї валюти в рамах не вище 2,25—2,5 відсотка від прийнятого паритету, або ,,зони валютної стабільности'' Коли ж коливання валюти переходитиме узгіднений паритет, дана держава зобов'язується повернути свою валюту в зону стабільности. У випадку неспроможности впоратись із зростаючою нерівновагою, центральний банк буде примушений продавати чи купувати свою валюту на ринку, щоби задовольнити брак у наслідок нерівноваги. Передбачаючи можливости браку засобів (напр. золота) купити свою валюту на міжнародньому ринку, договірні сторони створили спеціяльний фонд, призначенням якого є підтримувати слабку валюту без потреби звертатись за допомогою до Міжнародного Валютного Фонду (IMF).

Які ж були мотиви введення часткової гармонізації у сфері валют? Можна припускати, що їх було принаймні чотири головні з десять побічних. До головних треба зарахувати такі: 1. Нестабільність доляра й несхідна тенденція франка, 2. Усунення доляра як міжнародного обмінного засобу й паритетного показника, 3. потреба уніфікації і 4. Відмова ФРН (Зах. Німеччини) створити ,,зону німецької марки''.

1. Рисковний дефіцит ЗСА мав чималий вплив на ріст інфляційного тиску в Европі. У Франції, ґарантована де Ґоллем звижка плат і події 1968-го року, створили розходження між Францією, з одного боку, а ФРН і Голляндією, з другого. Останні, у випадку потреби, могли стосувати інтервенцію держави, що

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ХТО ВИНУВАТИЙ?

Дозвольте спростувати в Вашій газеті деякі неточні відомості в рецензії ред. І. Кедрина на Ювілейну Книгу Української Академічної Гімназії, де він згадав, що цю книгу редагували два редактори, ,,справжній редактор'' проф. Роман Кухар і я. Але він не згадав, що першим редактором цієї книги був покійний уже дир. Степан Шах, від якого генеральний секретар відібрав усі матеріяли, певно з уваги на його вік, і передав проф. Кухареві. Пізніше ті матеріяли Діловий Комітет передав мені.

Я не хотів би, щоб вина за недогляди в цій книзі падала і на проф. Кухара, який за них не відповідає, бо цю книгу готував до друку я сам від першої до останньої сторінки і зовсім незалежно від того, що робили обидва шановні попередники - редактори, з якими я не мав ніякого зв'язку, бо така була моя умова з Діловим Комітетом. Тому вся вина за недогляди паде на мене, і я вже згорбився від їхнього тягару, з уваги на те, що генеральний секретар винайшов їх більше, ніж самих літер у всій книзі.

Філядельфія, Па.

д-р Богдан Романенчук

ДЕ І ЯК ЗАГИНУВ ОТАМАН ПЕТРО БУБЕЛА?

У числі 56-му з 13-го березня ц. р. у ,,Листах до Редакції'' появилися цікаві й вартісні завваги п. Д. Богачевського з Філядельфії про книгу, присвячену 1-ій Українській Академічній Гімназії у Львові, і було там, м. і., таке речення: ,,...Петро Бубела, про якого згадує п. Кедрин у своїй рецензії — тільки, що він згинув у летунській катастрофі, як повертався із Вітовським з Берліну в Україну, а не ,,був розстріляний большевиками в Одесі'' — як каже п. Кедрин''. — Не знаю, з яких джерел взяв п. Д. Богачевський своє твердження, але в 1-му томі гаслової ,,Енциклопедії Українознавства'' на стор. 179 читаємо: ,,Бубела Петро (1869-1920) отаман УГА. В 1918 році член Військового Комітету у Львові, який готував листопадовий переворот; пізніше товариш державного секретаря військових справ ЗУНР. Влітку 1919 року член делеґації УГА для переговорів з військами Денікіна; розстріляний большевиками в Одесі.'' Якщо Петро Бубела помер (згинув) у 1920 році, то не міг стати жертвою летунської катастрофи в травні 1919 р., коли то під Ратібором на Шлеську розбився літак, на якому летів секретар військових справ Дмитро Вітовський.

Джерзі Ситі, Н. Дж.

І. Кедрин

З НАШИХ БУДНІВ

Містерія провесни

Недавно в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку якась ласкава душа жіночого роду спитала мене так, між іншим:

— А як там ваш кленочок чи бересток, чи він уже готовий зустрічати весну красну?

Чи вона, весна, буде справді така красна, як в гаґілці співається. — Господь святий знає! У наші химерні часи, в природі, як і в політиці, панує суцільний балаґан. Нині, скажемо, надворі така весна, що тріска на тріску скаче (як говорили в Старім краю), а завтра подують зненацька холодні вітри з Канади (або, щогірше, зі Сиберії), і маєш такого першого апріля, що рятуйте мою душу!

,,Моє'' деревце, чи там ,,ліс'' під моїм вікном, знаходиться під цю пору в стані провесняного збудження. Назверх ніби цього не помічається, але, якби так, гадаю, приклав вухо до стовбура, то напевно почув би, що в його нутрі відбувається революція, що різними-там венами чи артеріями кружляють бурлячись весняні соки, які ось-ось і забренять бруньками, — сказавши по-тичинівському.

У цьому місці слід запримітити, що в лютому місяці деревце важко постраждало від останнього снігопаду (дай, Боже, щоб він справді був останнім!) Уявіть собі, що над'їжджає моторовий плуг і майже по вінця засипає його снігом! А потім пішов з лопатою пан ,,супер'' і доклав йому таку саму порцію снігу з другого боку... Так воно бідно-нещасно виглядало в цій сніговій кучугурі, що нагадувало потопельника, який, провалившись у полонку, простягає наверх обмерзлі та безлисті руки-конарі і безмовною мовою кричить — ,,Рятунку!''

А рятунок, слава Богу, не забарився! Тільки після сніговію заблисло сонечко, як, десь, не знати звідки, надлетіла сіренька пташка, до нашого посмітюшка подібна, і хоч сама крихітня, невеличка, але ж яка голосиста! Присіла на чубку деревця, та як заспіває, загорланить, то нехай тобі сховається соліст хору ,,Думка''! Проголосивши таким способом свій весняний маніфест, пташка ,,збомбила'' ще з повітря купу снігу, стріпнула крильцями та й фурнула на Загудсоння.

І що ви скажете?... Не минуло півгодини, а купа снігу, що в ній застрягло було деревце, стала присідати, маліти, чорніти, а коли пішов надодаток дощик, то вона й цілком розтанула... Ось вам одна з містерій весни, що сталася на моїх очах і під моїм вікном, на 44-ій вулиці в Ню Йорку.

ІКЕР

Микола Кушніренко

У 60-ЛІТТЯ „ГУЦУЛЬСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ" НА ЗАКАРПАТТІ ТА ЇЇ БОРОТЬБИ ЗА СОБОРНІСТЬ.

Степан Клочурак. ,,До Волі'' [Спомини]. Карпатський Союз. Ню Йорк, 1978, ст. 189. Обкладинка Едварда Козака. Передмова д-ра В. Шандора

[3]

З'їзд офіційно вітав представник уряду Західньої України, а після з'їзду, його делеґацію прийняв президент Є. Петрушевич. Д-р М. Бращайко передав йому резолюцію ухвалену з'їздом, з вимогою, щоб представники України на мировій конференції в Парижі домагалися приєднання до України території Малярщини заселеної русинами-українцями. Про цей з'їзд ніде і ніколи не згадувалося у закарпатській пресі, хоч місцева галицька докладно описувала перебіг того з'їзду.

Одночасно з польським наступом в Галичині, румуни розпочали свій наступ на Закарпатті з Требушан через Рахів, Ясіня, Делятин, Коломию на Чернівці, щоб забезпечити для себе залізничний зв'язок між Сиготом і Чернівцями.

В Ясіню ,,Гуцульська Народня Оборона'' не ставила румунам жадного опору. Ясінські вояки склали зброю і передали румунам рештки військового майна. Румуни залишили ясінську Народну Раду вести адміністрацією села. Одначе 11 червня 1919 року в Ясіня приїхав спеціяльний відділ румунського війська та заарештував членів ясінської Ради і її голову — автора спогадів. Сталося це через брехливий донос ясінських колишніх мадярських урядовців, ціпцерів (німців) та жидів-лихварів. Слідство, яке перевів краєвий суд у Сиготі, не довело членам Ради ніякого злочину і всі вони були звільнені з в'язниці та далі вели громадські справи села. Але голову ясінської ради — автора споминів — румуни поставили перед військовий суд. Найбільшою його провиною, говорилось в акті обвинувачення, було те, що він у великій мірі ,,спричинив'' бій гуцульського війська з румунами в Сиґітській Коморі, в котрому загинуло 8 румунських вояків, а 23 було поранено. Ст. Клочурак у своїй обороні доводив, що з боку українців не було ані одного пострілу, поки на український транспорт не напали румуни з трьох сторін. Війську був даний наказ евакувати Сиґіт. Завдяки прихильності одного члена суду — румуна із Семигороду — Клочуракові присуджено ніби ,,невелику'' несправедливу кару — шість місяців інтернування, що почав його відбувати в тюрмі міста Брашова в Румунії. У цьому місті зустрів він полонених українських вояків, що в Сиґітській Коморі попали в полон до румунів.

Завдяки заходам дипломатичної місії УНР в Румунії, очоленої ген. Дельвіґом, ті, вояки були звільнені з полону й перевезені в околицю Букарешту. Вони розповіли членам місії і про місце ув'язнення Клочурака, що вже три місяці мучився в румунській в'язниці, і ніхто про нього не знав. На особисту інтервенцію ген. Дельвіґа, Клочурак був звільнений і приєднався до групи колишніх полонених українських вояків коло Букарешту. Тут було зформовано з них курінь під командою галицького сотника Миколи Саєвича. Перша сотня цього куреня складалася з українців Закарпаття, переважно з гуцулів, а її командиром став поручник Ст. Клочурак.

Коли стрільці і старшини дали згоду їхати в Україну, вони були перевезені в Могилів над Дністром, а потім під Вінницю на фронт. У Вінниці, разом з частинами Придніпрянської армії, очистили місто від ворохобників.

Стрільці першої сотні, родом із Закарпаття, не затроєні політиканством та демагогією, гірко переживали хаос думок і почувань, що був тоді в Україні, де ,,кожна головка — як казали закарпатці — йшла за своїм розумом''.

Курінь зформований в Румунії, що до нього належала й Клочуракова сотня, був бойовою й дисциплінованою частиною. З наказу Директорії та уряду Західньої України він був переведений до Кам'янця Подільського для охорони Директорії та влади Західньої України. Цей курінь 1-го листопада 1919 року дефілював на головній площі Кам'янця перед Головним Отаманом С. Петлюрою і Диктатором Західньої України Є. Петрушевичем, а 16 листопада вже нікого з обох урядів не було в Кам'янці. День раніше, 15 листопада, Петрушевич виїхав до Румунії, а Головний Отаман в район Любара. Тоді довершувалася катастрофа української армії, що була переможена, головно, тифом, не маючи ліків. Галицька Армія опинилася з Денікіном, а Придніпрянська, скупчившись в районі Любара, пішла 6 грудня у славний Зимовий Похід у запілля ворога.

Клочуракова сотня з ,,Угорської Руси'' вирішила повернутися в рідні сторони, коли довідалась в Кам'янці від чеха, що Закарпаття, у вересні 1919 року на мировій конференції, було приєднане до Чехо-Словаччини. Тішила закарпатців думка, що з Малярщиною їх край назавжди розпрощався.

Увечері 16 листопада 1919 року закарпатська сотня, під командою пор. С. Клочурака вирушила з Кам'янця у напрямку до Збруча. Перейшло його 126 вояків, а 9 стрільців, хворих на тиф, залишилось у Кам'янці. Більша частина сотні, через ліси і гори, щоб знову не попасти в руки румунів, повернулася в Ясіня та в інші села Мармарощини, а 18 осіб разом з Клочураком повернулося у рідні сторони через Мораву. Так закінчилася закарпатська гуцульська епопея, що почалася в Ясіню 8 листопада 1918 року проголошенням приєднання Ясіня до України.

Закарпатська сотня, під командою пор. Ст. Клочурака, що боролась у 1919 році коло Вінниці й охороняла український уряд у Кам'янці, була символом закарпатських збройних сил у рядах української Армії. Коли б Закарпаття мало тоді свою інтеліґенцію і старшин, то замість сотні були б там закарпатські полки.

Вищезгадані головніші події є канвою Клочуракової барвистої розповіді про гуцульську епопею, що в ній брали участь також закарпатці з інших сіл Мармарощини. Розповідь не многословна, але жива фактами, декотрі з них освітлюють цілу суспільну атмосферу старої Мадярщини перед 1914 роком, чи життя-буття закарпатської Гуцульщини та її зв'язки з Галичиною у тому ж часі.

Історик Закарпаття та історик визвольної війни українського народу в 1918-19 роках не може поминути Клочуракових спогадів. Вони подають невідомі і призабуті історичні події, в котрих автор брав участь і описав їх докладно — з датами і числами та іменами учасників і копіями документів.

Не маючи під руками літературних джерел, автор помилився у даті засідання Української Національної Ради у Станиславові, що на ньому була проголошена злука Галичини з УНР. Це засідання відбулося не 2-го, а 3-го січня 1919 року. Ясіня було засноване в першій половині XVII століття, найстарша церковця збудована в ньому 1641 чи 1642 рр. (за Бідерманом).

Клочуракові спомини починаються, як і більшість споминів, описом дитинства. Автор малює його короткими штрихами на тлі гір і полонин та гуцульського побуту. Торкаючись свого життєпису, він на перший плян висуває суспільно-політичне та культурне життя свого оточення. Подає цікаві образки змадярщеного Ужгороду у роках 1905-10, де тоді не чути було української мови, і Мармароського Сиготу, де та мова лунала і в пізніших роках. Далі описує своє навчання у мадярських школах, а потім участь у Першій світовій війні з її страхіттями та мадярськими шибеницями у Ясіню. Закінчення Першої світової війни і розпад Австро-Угорщини та пробудження українського народу на Закарпатті і його пориви до волі. Ось ці головніші теми складають першу половину книжки, про другу вище було детально згадано у цій статті.

Революційні події на закарпатській Гуцульщині у 1919 році були огорнуті романтичними леґендами та переказами. Вони інспірували письменників змалювати ті події мистецьким словом. Перший писав на цю тему закарпатський поет і письменник Василь Ґренджа-Донський у 1928 році — оповідання ,,Назустріч волі'' і його ж драма ,,Сотник Мочаренко''. Другим був чеський письменник З. М. Кудєй, що в 1932 році написав по-чеському роман

(Закінчення на стор. 4)

* БЕРЕЗЕНЬ — МІСЯЦЬ КНИЖКИ! *

У НОВІЙ ЕНЦИКЛІЦІ...

(Закінчення зі стор. 1)

атеїзму та надмірного поклонництва матеріялізмові.

У контрасті до своїх попередників, Папа Іван Павло II написав цей 100-сторінковий документ сам, без порад знавців теології, на рідній польській мові. Енцикліка появилася в перекладах на італійську, еспанську, французьку й англійську мови. У загальному, енцикліка віддзеркалює консервативні погляди теперішнього Папи у питаннях моралі, етики і релігійної догми, що проявляється у підтримці целібату та засудженні абортів. Але заразом Папа Іван Павло VI висловлює затурбовання „нищенням довкілля", нездібністю людства примінити технологічні здобутки для поборювання убожства, нерозваженим використовуванням природних багатств, зростаючою прірвою поміж багатими й убогими народами, постійними конфліктами і переслідуванням вірних Церкви. Він уважає, що Католицька Церква повинна бути активною в поборюванні неґативних соціяльних й економічних явищ, не встряваючи у політичні, чи ідеологічні свари. Він піддержує накреслений Другим Ватиканським Собором дух екуменізму та стремління до більшої єдности цілого християнського світу, в центрі уваги якого повинна стояти людина „створена на образ Божий".

У питанні правління Вселенською Церквою Папа Іван Павло II піддержує принцип келеґіяльности єпископів.

30-річчя заснування Пластової Станиці в Ню Йорку

Три десятки років проминає від заснування у Ню Йорку найбільшої пластової станиці, першої одиниці організації Пласту в Америці.

Тридцять сім учасників, представники всіх пластових уладів, 1-го травня 1949 року здійснили свій задум. Від того часу пластова станиця в Ню Йорку починає свою виховну працю, яку продовжує безперервно до сьогоднішнього дня.

З погляду історії — це короткий час, всього 30 років. Але з ретроспективи виховної організації, яка за цей час виховала три покоління це великий вклад праці та немале досягнення. Тим більше, що організація виховала кадри пластунів, які включилися в організовані життя й інших організацій. Члени пластової станиці в Ню Йорку стали професіоналістами різних ділянок і займають визначні пости в українських та американських установах. Вони заклали свої родини, та їхні діти продовжують працю своїх батьків в Пласті. Підсумовуючи це все з вдячністю, признаємо велику роботу пороблену Пластовою Станицею в Ню Йорку — виховною організацією молоді на протязі трьох декад.

Діяльність пластової станиці в Ню Йорку дальше продовжується. А це наглядно бачимо кожної п'ятниці ввечері і в суботу по полудні, коли йдемо попри пластову домівку, при Другій евеню, в Ню Йорку. Кількість пластової молоді, з веселим обличчям, спішить на зайняття, а інші зустрічаються біля домівки. Тому приглядається старше громадянство і не завважує різниці між поколіннями.

1979 рік є Міжнародним Роком Дитини. Станицю Ню Йорк започаткувала разом зі всіми молодечими організаціями — в рамках Міжнародного Року Дитини – Рік Української Дитини, як також свій ювілей станиці — дитячою костюмівкою, 4-го березня ц. р. Чергова імпреза, „30-річчя заснування станиці" відбудеться в днях 22-го-25-го березня ц. р. Проситься шановне громадянство, батьків взяти участь у тих святкуваннях.

„Тож просим всіх до ватри, тут радість, тут мрії, тут рай, усюди є люди і в нас насмієтеся вкрай..."

М.М.

Надія Світлична виступила в Канаді

Надія Світлична промовляє у Вінніпезі 3-го березня 1979

Вінніпег (КУК). — На запрошення Централі КУК разом із Централею Комітету Українок Канади та заінтересованих Відділів КУК, Надія Світлична — оборонець людських і національних прав українського народу — відвідала в часі від 22-го лютого до 4-го березня ц. р. українські громади в Торонто, Гамілтоні, Оттаві, Монтреалі й Вінніпегу.

У тих центрах, під патронатом місцевих Відділів КУК і при співпраці з Відділами Комітету Українок Канади та іншими громадськими організаціями, зорганізовано зустрічі з українськими громадами, під час яких Надія Світлична поінформувала про долю українського народу під режимом совєтських безперервних переслідувань і масової русифікації. Незабутнє враження залишили подрібні інформації про її арештування в 1972 році, про закритий суд над нею, про 4 роки ув'язнення в таборі суворого режиму, про відокремлення її дворічного сина, якого під час її ув'язнення було дозволено бачити лише раз в рік.

Рівночасно Надія Світлична поінформувала про діяльність Української Групи Захисту Гельсінкських Угод та про жорстокі засуди членів тієї групи: Миколи Руденка, Олекси Тихого, Миколи Матусевича, Мирослава Мариновича, Лева Лук'яненка і Петра Вінса.

З нагоди її відвідин, влаштовано успішні Прес-Конференції, у висліді яких появились широкі коментарі про нехтування людських і позбавлення національних прав українського народу на прикладі ув'язнення й засуду Надії Світличної. Ці коментарі масово використані в телевізійних і радійових програмах та в пресі — англомовній, українській, польській, жидівській, німецькій та в інших етнічних публікаціях Канади, головно в Вінніпегу і Торонто. У зв'язку з Міжнародним Роком Дитини зокрема підкреслено відокремлювання малолітніх дітей від засуджених матерів під совєтським режимом.

Успіх перебування Надії Світличної в Канаді завдячується добрій підготові її зустрічей і пресових конференцій, якими зайнялись місцеві Відділи КУК під головуванням: д-ра О. Сокольського в Торонто, Б. Кульчицького в Гамільтоні, Ю. Сальського в Оттаві, М. Кульби в Монтреалі і О. Сураського у Вінніпегу, та координації цієї підготови з бюром Централі КУК і Комітету Українок Канади у Вінніпезі. Присутність Надії Світличної в Канаді зустрілась із спонтанними виявами жертвенности української громади, що дало можливість організаторам її поїздки покрити кошти зв'язані з її відвідинами і скласти відповідні гонорарі за її незабутні виступи.

Обширні звідомлення про виступи Надії Світличної в Канаді помістили дві газети, як: „Торонто Стар" з 24-го лютого ц. р. та „Ди Ґлоб енд Маіл", „Ди Трібюн" та інші.

Виставка українських...

(Закінчення зі стор. 1)

ділі, 1-го і 8-го квітня ц. р. від год. 10 ранку до 1-ої по полудні і від год. 2-ої до 5-ої по полудні. Вступ виносить 8.50 дол. для початкуючих і 10.00 для заавансованих. Курсанти одержать ввесь, потрібний для цього матеріял. Участь в курсах можна брати тільки за попереднім телефонічним зголошенням, телефонуючи на число (212) 228—0110.

У суботу, 14-го квітня від год. 1-ої — 5-ої по полудні відбуватиметься показ писання писанок для глядачів, що його переведе досвідчена писанчарка. Під час показу висвітлюватиметься 10-хвилинний фільм Славка Новицького „Писанка". Вступ на цей показ виносить 2.50 дол. для дорослих, 1.50 для студентів і емеритів і 50 центів для дітей.

У 60-ЛІТТЯ „ГУЦУЛЬСЬКОЇ"...

(*Закінчення зі стор. 2*)

„Горальська республіка", появився він також і в українськом перекладі М. Роїка у Львові 1938 року. Третім автором був Улас Самчук, його роман „Гори говорять", виданий у Чернівцях 1934 року, оснований на ясінських подіях та житті гуцулів у Ясіню.

Мистецька вартість всіх тих творів невелика, а історичної не можна вимагати від романів та оповідань. Клочуракові спомини — твір іншого жанру, але своїм рівнем він перевищує всі згадані твори. У першій половині книжки щира розповідь досягає мистецького рівня, а в другій документальна мемуаристика оживлена драматичною напруженістю подій та їх швидким чергуванням.

Гарною ілюстрацією змісту є мистецька обкладинка книжки, що її виконав Едвард Козак.

В рецензії не можна не згадати технічної сторінки видання. На жаль, треба ствердити, що в книжці забагато друкарських помилок, — на 187 сторінок невеликого формату є їх аж 45. Особливо прикрі вони в прізвищах: Скрипський (ст. 112) замість Стрипський, о. П. Гелей, замість Гебей тощо. Досить помилок стилістичних і правописних. Напр. „осіння осінь" (ст. 96), „від коли" (ст. 36) — це прислівник треба „відколи". На стор. 80 „генерал" (Брусілов), але „генерал" Дельвіг. Раз надруковано „8-го листопаду", а нижче 8-го „листопала" (стор. 109). Всі ці помилки можна було виправити, заглянувши у словник Голоскевича.

В кінці книжки є „Пояснення слів, що їх уживають гуцули". У цих поясненнях читаємо: 9. Борганя — рід губи, грибів. У тексті книжки написано (ст. 14): „Подерей...громив татарів, спускаючи на них дерево, каміння і всяке борганя..." — цебто гриби? Є „пояснення", що нічого не пояснюють. Знавці гуцульської говірки могли б додати більше зауважень до того гуцульського „словника". Мовним редактором книжки підписаний Дмитро Корбутяк.

Дуже прилагася б у книжці мапа закарпатської Гуцульщини та Сигітщини і сусідніх околиць, де відбувалися описані події, зокрема бої гуцульського війська та напад на нього румунів.

Члени Карпатського Союзу щедро жертвували на видання. Видавці мали з ним чимало клопоту, але коли „стало на юшку", то треба було додати й „на петрушку" — на охайне, культурне видання під оглядом літературної та технічної редакції.

Не дивлячись на згадані технічні хиби, книжка читається як найцікавіша повість. Серед невеликої закарпатської мемуаристики вона займає перше місце. Дуже було б побажаним продовження цих спогадів.

СИЛА І СЛАБІСТЬ...

(*Закінчення зі стор. 2*)

важиться на будь-який поважніший безпосередній воєнний конфлікт. Сила СССР полягає лише на вмінню каламучення води в різних частинах світу за допомогою дипломатичних крутійств, за допомогою розгортання різних конфліктів, а тому й збройних, достав для своїх союзників зброї, закріплювання політичних та економічних впливів, інтриг скерованих проти західних „імперіялістів", підтримування неспокоїв, які Москві помагають закріпити свої впливи, творення різних запальних вогнищ, використовування своєї збройної потуги, як шантажу проти Заходу тощо.

Слабість СССР — внутрішнє становище, пов'язане з фактичним загниванням системи, ідейним, політичним та економічним, незважаючи на всю „потьомкінську" фасаду потуги, „об'єднання" довкола режиму всіх громадян, чи пак насправді театру об'єднання, який полягає на декламації одного, а в мисленні іншого. Незважаючи на „об'єднання" довкола системи, що проявляється багатословно на безчисленних зібраннях, як її з боку можна бачити. Вона, як каже Буковський, мовчить не тому, що не знає, що твориться, а саме тому, що знає. Але як довго ця внутрішня мовчанка триватиме? Треба тільки сильного поштовху, щоб усе почало розвалюватися.

кроки супроти Китаю — на кордоні довжиною 7.200 км, совєтські танкові дивізії входять в глиб Китаю. Але це тільки початок. 900 мільйонів не так легко завоюєш, та ще й 900 мільйонів, що з природи вже своєї не люблять росіян. І ось ці 900 мільйонів починають підривну війну, навіть не 900 мільйонів, а на території, що їй совєтським військам вдалося зайняти. Китайські партизани з'являються всюди, також і на совєтській прикордонній території, перериваючи залізничий зв'язок, перериваючи дальші доставки для совєтської армії.

І тоді починаються перші труднощі не тільки на фронті, а й у запіллі. З усією яскравістю починають виходити на верх недоліки совєтської економічної системи. Контроля над населенням слабне, в неросійських республіках наростають національні спротиви, постає хаос, відомий уже з часів совєтсько-німецької війни. Мораль совєтського вояка слаба, ще більше слаба мораль населення, яке тільки чекає нагоди, щоб легше відітхнути. І хто зна, чи в такій ситуації не здійснилося б міркування Амальрика у його книжці „Чи проіснує СССР до 1984 року?"

Саме тут і лежить причина, чому Москва не відважилася на воєнні кроки проти Китаю. І на Заході повинні собі усвідомити, що вона взагалі не від-

ПЕРЕДОСТАННІЙ ЕТАП...

(*Закінчення зі стор. 2*)

було не під силу Франції з її золотим паритетом. Інтеграція вимагає твердих основ обміну, а так і вміщування державних чи супернаціональних органів, коли наступають несподівані зрушення у рівновазі..

2. В 1971 році ЗСА, шляхом одностороннього акту, покинули існуючу з 1944 року систему Бреттон Вудс і відмовились виплачувати золотом на нагромаджені європейцями резерви в доларах. Хоч „євродоляри" можна було обміняти на продукти економіки ЗСА, але плинність (ліквідність) і довір'я до американськ. валюти зазнали змін, а сам долар став предметом девальвації. Крім цього, дотеперішній „культ доляра" став причиною багатьох нарікань, таких як: а) залежність від заморських опікунів, б) „доляровий імперіялізм", в) перетворювання Европи в американську бізнесову колонію тощо. Обвинувачення в бік ЗСА не завжди диктувались логікою: при браковії спільної мови, якою має бути платіжна політика й обмін, доляр, як об'єктивний гравець, гармонізував валютні браки „ЕС". На початку 1960-их років, коли інтеграція щойно набирала розмаху й була невідємним інститутом, залежність від стабільного доляра й толерація американських інвестицій в Европі, були диктовані збігом обставин. Цей стан різко змінився у 1971 році, хоч валютно-цінові конфронтації почали зароджуватись уже в 1960-роках, а експортно-імпортні труднощі доводили навіть до цінових війн (т. зв. „куряча війна" між ЗСА й ФРН у 1963 році).

3. Задовго до акту з 1971 року, держави „ЕС" винесли рішення створити впродовж десяти років „конвертивність" (замінність) своїх валют, що мала б довести до стабілізації рат і усунення хитань вище означених лімітів. Останнє означає обмеження фінансової свободи окремих держав, а так і портебу введення спільної бюджетної політики, яку передбачав плян Вернера. Технічно, но ва европейська валюта буде подібною до „SDR", як платіжного засобу МВФ. Утворення „ECU" не тільки звільнить від обов'язку бути залежною від міжнародньо-ринкової позиції доляра, вона облегшить інтра-Спільнотний обмін та, з бігом часу, може довести до повної ліквідації національної валюти, як обмінного засобу. Хоч остання сугестія — це момент далекого майбутнього, здійснення його не можна виключати. З другого боку, створення европейської валюти може дати поштовх до зростання престижу доляра, позицію якого захитували несхідна тенденція фунта, франка й ліри й висхідна тенденція марки й гульдена.

4. Бачучи слабкість т. зв. „зони франка", ФРН відмовилась створити зону марки, хоч на це мала потенційні дані. Опозиція до ФРН, як колишнього ворога, заздрість слабших економік Европи, підозри й інсинуації СССР (реваншизм, фінансовий мілітаризм), а так і брак раціональних мотивів для експерименту, поставив діяння ФРН перед альтернативою форсувати ідею европейської валюти, яка зможе не тільки усунути політичні калькуляції, але також позбавити маклерів і спекулянтів можливост-

ти просуватись з ринку доляра в ринок марки. Тому з політично-економічного боку, введення „ECU" було актом далекозорого плянування, яке є в стані применшувати вплив доляра й франка, одночасно контролюючи плив валют на ринку. В тому випадку, ФРН віднесла значну економічну перемогу, поставивши під сумнів „культ доляра" і французький золотий паритет.

Дальший розвиток валютного союзу буде узалежнюватись від успіхів чи невдач політичного союзу, як теж внутрішньої зіграності держав-учасниць. У даному випадку, йдеться про значно-розвинуту співзалежність, що матиме тенденцію рости коштом суверенних прав держав - учасниць „ЕС".

ЗАКЛИК

УПРАВИ ВІДДІЛУ УККА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

У половині березня цього року припадає 40-ва річниця проголошення самостійности Карпатської України й героїчної оборони цієї суверенної державности Карпатськими Січовиками перед мадярським забором.

Ідучи за закликом Секретаріяту СКВУ та Екзекутиви Українського Конгресового Комітету, Управа Відділу УККА у Філядельфії звертається із гарячим закликом до українського громадянства Філядельфії та околиці взяти активну участь у відзначенні цих славних роковин в історії боротьби Українського Народу за свою національно-державну суверенність. Управа Відділу УККА закликає:

вислухати спеціяльний коментар проф. Лева Шанковського на радіопрограмі ім. В. Влавацького — в суботу, 17-го березня ц.р.;

взяти участь у Божественній Літургії в митрополичій катедрі св. Володимира в неділю, 18-го березня, о год. 11-ій ранку;

взяти якнайчисленнішу участь в урочистій конференції, присвяченій Карпато-Українській Державі, що відбудеться у суботу, 24-го березня, о год. 6:30 увечері, в „Тризубі", з участю прем'єра Юліяна Ревая та ін. тогочасних державних будівничих;

взяти участь у Архиєрейській Літургії в Митрополичому Соборі Непорочного Зачаття ПДМ у Филядельфії, що її відслужить Владика Василь Лостен о год. 10-ій ранку в неділю; 6-го травня, як і святочній академії того ж дня по полудні.

Державне будівництво в Карпатській Україні проходило в соборницькому дусі. Тож, соборно відзначім його сорокові роковини!

Проф. д-р Петро Стерчо
голова Відділу

Мирон Баранецький і Дзвінка Швед
секретарі

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УНСоюзу!